

FAŁSZYWE DOWODY JAKO PODSTAWA WZNOWIENIA POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNEGO

I. Wznowienie postępowania administracyjnego, będące jednym z trybów nadzwyczajnych, daje możliwość ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy administracyjnej zakończonej decyzją ostateczną w sytuacji, kiedy postępowanie, w którym decyzja ta zapadła dotknięte zostało wadami taksatywnie wyliczonymi w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego. „(...) *Celem postępowania wznowieniowego jest bowiem usunięcie istotnych naruszeń proceduralnych popełnionych przy wydawaniu decyzji merytorycznej, mających wpływ na wynik sprawy, nie zaś usuwanie istotnych błędów tkwiących w samej decyzji, wynikłych wskutek niezastosowania lub błędnego zastosowania przez organ orzekający przepisów prawa materialnego*”¹.

Wznowienie postępowania ma przede wszystkim na celu sprawdzenie, czy jakaś z wad postępowania wymieniona w art. 145 § 1 k.p.a. nie wpłynęła w istotny sposób na treść decyzji. Wadliwość decyzji w tym przypadku jest konsekwencją naruszenia norm prawa procesowego, najczęściej zasad postępowania dowodowego, albo skutkiem ujawnienia okoliczności, które pozbawiają znaczenia przesłanki, na jakich oparto rozstrzygnięcie sprawy. Wadliwość decyzji w tym przypadku ma charakter wtórny. Wadliwości te wynikają „*jako logiczny wniosek z zestawienia decyzji z pewnymi okolicznościami*”².

II. Wydanie decyzji w wyniku sfalszowanego dowodu, czyli z powodu wystąpienia przesłanki, określonej w art. 145 § 1 pkt. 1 k.p.a. daje możliwość ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy.

Aktualnie art. 145 § 1 pkt. 1 k.p.a. ma następujące brzmienie: „*W sprawie zakończonej decyzją ostateczną wznawia się postępowanie, jeżeli: 1) dowody na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne okazały się fałszywe*”. Ale ta pozytywna przesłanka wznowienia postępowania w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym, była bardziej rozbudowana i brzmiała: „*(...) jeżeli decyzja została spowodowana przez sfalszowanie lub przedstawienie sfalszowanego dokumentu, przez fałszywe świadectwo, przekupstwo lub inny czyn karalny sądownie*” (art. 95 lit. a). Oznacza to, że przepis ten nie ograniczał się tylko do wskazania, jako przesłanki wznowienia postępowania, fałszywych dowodów, ale również wskazywał na

¹ Wyrok NSA z dn. 28.10. 1999r., IV SA 1914/97, LEX nr 48654, w Warszawie.

² W. Dawidowicz, „*Postępowanie administracyjne...*”, Warszawa 1983, s. 242.

formę, w jakiej użyto tego fałszywego dowodu, w szczególności jego przedstawienie, fałszywe świadectwo, przekupstwo inny czyn karalny.

Używając sformułowania „dowody” ustawodawca miał na myśli ustalenia poczynione na podstawie dowodów w decyzji ostatecznej. Dokonując bowiem zestawienia art.145 § 1 pkt. 1 z art.107 § i § 3 (określającym wymogi formalne decyzji) dochodzimy do wniosku, że chodzi tu o ustalenia faktyczne, które zostały oparte na fałszywych dowodach.

Możliwość wznowienia postępowania administracyjnego na podstawie art. 145 § 1 pkt.1 k.p.a. zachodzi przy łącznym spełnieniu trzech przesłanek:

1. Ustalenia faktyczne zawarte w ostatecznej decyzji zostały poczynione na podstawie fałszywych dowodów.
2. Sfałszowanie dowodów musi być stwierdzone orzeczeniem sądu lub innego organu, z wyjątkami określonymi w art.145§2 i §3 k.p.a.
3. Na sfałszowanym dowodzie zostało oparte ustalenie, które miało istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy w drodze decyzji ostatecznej.

Wyżej wymienione przesłanki muszą kumulatywnie wystąpić. Oznacza to, że wystąpienie tylko jednego z powyższych nie będzie stanowiło podstawy do wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt.1 k.p.a. Doskonały przykład podaje E. Mzyk³: *„jeżeli nawet zostanie stwierdzony wyrokiem sądowym fakt złożenia przez świadka fałszywych zeznań w toku postępowania administracyjnego, to fakt ten – sam przez się – nie stanowi jeszcze wyczerpującej podstawy wznowienia. Jeżeli bowiem na zeznaniach tych nie oparto żadnego ustalenia decyzji lub zeznania te nie miały wpływu na rozstrzygnięcie, to fakt skazania nie będzie stanowił podstawy wznowienia”*.

Jak stanowi wyrok NSA z dnia 2 czerwca 2000 r.⁴. *„Strona, która domaga się wznowienia postępowania na tej podstawie, że dowód okazał się fałszywy (art.145 §1 pkt.1 k.p.a.), musi przedłożyć właściwemu organowi dowód w postaci orzeczenia sądowego stwierdzającego, że dokument był sfałszowany, nie jest rzeczą organu administracji prowadzenie takiego dowodu we własnym zakresie”*. W uzasadnieniu powyższego wyroku czytamy, iż nie dopuszczalne jest opieranie żądania na domniemaniu fałszywości dowodu. Co prawda z art. 77 k.p.a. wynikają dla organu administracyjnego pewne obowiązki dowodowe, ale nie można z nich wywodzić uprawnień śledczych tych organów. Do niewątpliwych obowiązków organów administracyjnych, prowadzących postępowanie w sprawie należy zebranie materiału dowodowego niezbędnego do wyjaśnienia sprawy, o czym stanowi art.75 §1 k.p.a. ale *„trzeba podkreślić, że mają to być dowody, a nie przypuszczenia”*⁵.

III. Aby można było mówić o możliwości wznowienia postępowania administracyjnego na podstawie przesłanki określonej w art.145§1 pkt.1 k.p.a. musi zachodzić ustalenie na podstawie fałszywych dowodów istotnych dla sprawy okolicz-

³ E. Mzyk, *Wznowienie postępowania administracyjnego* 1994, s. 70.

⁴ Wyrok NSA z dn. 02.06.2000 r. I SA 1123/99 LEX nr 55743 w Warszawie.

⁵ Z uzasadnienia Wyroku NSA z dn.02.06.2000 r. I SA 1123/99 LEX nr 55743 w Warszawie.

ności faktycznych. Nie chodzi więc tutaj o jakiekolwiek dowody, lecz o takie, które miały istotne znaczenie dla wyniku sprawy. Przmiot istotności będą miały te okoliczności, które dotyczą faktów prawotwórczych. Fakty prawotwórcze to takie fakty, które wpływają na określenie praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania. Okoliczności faktyczne istotne dla sprawy to takie, które bezpośrednio dotyczą danej sprawy administracyjnej, będącej przedmiotem postępowania zakończonego decyzją ostateczną. Istotne dla sprawy okoliczności lub dowody to takie, które mogą spowodować zmianę treści decyzji administracyjnej w jej zasadniczych kwestiach. Okoliczności istotne dla sprawy ustala się w postępowaniu dowodowym. Tylko bowiem takie okoliczności kształtują treść decyzji i stanowią podstawę do wydania decyzji.

Pojęcie „istota” rozumiane jest w słowniku języka polskiego pod redakcją naukową prof. dr Mieczysława Szymczyka PWN (W-wa 1978, tom I s. 890) między innymi jako „*to co jest zasadnicze, podstawowe, sedno sprawy*”⁶.

Jak już wspomniano, ujawnione nowe okoliczności lub dowody muszą mieć przmiot istotności. Faktami istotnymi są „*fakty dotyczące przedmiotu postępowania, których ustalenie jest niezbędne dla prawidłowego zastosowania normy prawa materialnego*”. „*Fakty nieistotne natomiast to takie, które służyć mają naświetleniu okoliczności towarzyszących, niepotrzebnych dla rozstrzygnięcia sprawy*”⁷.

IV. Pojęcie dowodu jest pojęciem szerokim i wynika z treści art. 75 § 1 k.p.a., stąd fałsz dowodu może polegać nie tylko na sfalszowaniu dokumentów, opinii biegłych czy zeznań świadków, ale również może dotyczyć fałszu innych dowodów, czyli wszystkiego tego, co przyczyni się do wyjaśnienia sprawy, a nie jest sprzeczne z prawem. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że wyjaśnienie stron nie jest dowodem – wyrok NSA z dnia 2 lipca 1997 r.: „*1. Od przesłuchania stron na zasadzie art. 86 k.p.a. należy odróżnić wyjaśnienia, które nie są środkiem dowodowym, a które strony mają prawo składać oraz przedstawiać dowody na ich poparcie (art. 95 § 1 k.p.a.). 2. Stwierdzenie nieprawdziwości wyjaśnienia strony, na podstawie którego organ administracji przyjął pewien fakt za przyznany bez udowodnienia tego faktu, nie jest przesłanką do wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt. 1 k.p.a.*”⁸.

Ocena wystąpienia fałszu należy do organu właściwego w sprawie wznowienia postępowania. Należy jednak pamiętać, że „*o ile w przypadku orzeczenia kasacyjnego sądu wystarczy tylko stwierdzenie wystąpienia nowych okoliczności faktycznych, to przy zmianie decyzji organ administracji publicznej musi już przeprowadzić dowody na te nowe okoliczności faktyczne, które mogą wpłynąć na zmianę ustalonego stanu faktycznego, a w następstwie na treść przyjętego rozstrzygnięcia. Organy administracji publicznej jednak nie mogą prowadzić postępowania dowodowego w celu ustalenia wystąpienia przesłanek określonych w art. 145 § 1 pkt. 1 i 2 k.p.a.*”⁹.

⁶ Wyrok NSA z dn. 09.04.1999 r., I SA/Lu 135/98, LEX nr 40847 w Lublinie.

⁷ www.hoga.pl/prawo/postepowanie_administracyjne

⁸ Wyrok NSA z dn. 02.07.1997 r., S.A./Łd 3192/95.

⁹ Glosa B. Adamiak do wyroku NSA z dn. 17.11.1994 r., VSA 1260/94, OSP 1996, z. 9, poz. 162, t. 4.

Fałsz dowodu może mieć różne źródła. Może bowiem wynikać, np. z:

- kłamliwości świadka;
- ze złej woli pracownika organu administracyjnego;
- nieuczciwości biegłego;
- niedbalstwa;
- działań podmiotów nie związanych z konkretnym procesem głównym¹⁰.

Przykładem fałszywego dowodu może być praca magisterska, której istotne fragmenty zostały przepisane z innego opracowania bez udokumentowania tego w drodze przypisów, nie jest samodzielny opracowaniem tematu i jako taka nie spełnia wymagań stawianych pracom magisterskim. W konsekwencji, nie może ona stanowić podstawy do wydania decyzji o nadaniu tytułu magistra¹⁰. Opracowanie przedstawione w przewodzie magisterskim, jako praca magisterska może być uznane jako fałszywy dowód w rozumieniu art. 145 § 1 k.p.a.¹¹.

V. Fałszerstwo dokumentów może polegać na ich podrobieniu, przerobieniu lub poświadczeniu w nich nieprawdy. Te i inne przestępstwa określone są w rozdziale XXXIV kodeksu karnego „Przestępstwa przeciw wiarygodności dokumentów”. Warto zwrócić uwagę, że pojęcie dokumentu jest coraz bardziej uściślane. Kodeks karny z 1932 r. pod pojęciem dokument rozumiał: „*każdy przedmiot stanowiący dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mogącej mieć znaczenie prawne*” (art. 91 § 3 d.k.k.). W myśl kodeksu karnego z 1969 r. dokumentem był „*każdy przedmiot, z którym jest związane określone prawo albo które ze względu na zawartą w nim treść stanowi dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mogącej mieć znaczenie prawne*”. Kodeks karny z 1997 r. w art. 115 § 14 podaje następującą definicję dokumentu: „*dokumentem jest każdy przedmiot lub zapis na komputerowym nośniku informacji, z którym jest związane określone prawo albo który ze względu na zawartą w nim treść stanowi dowód prawa, stosunku prawnego lub okoliczności mającej znaczenie prawne*”. „*Tym samym został rozszerzony katalog przestępstw komputerowych na wszystkie czyny zabronione, w których opisie pojawia się słowo „dokument”*”¹². Wprowadzenie takiej regulacji zakończyło trwający w doktrynie spór, którego przedmiotem było wyjaśnienie czy zapis na komputerowym nośniku informacji jest dokumentem. W aktualnym więc brzmieniu art. 115 § 14 k.k. pod pojęciem dokument ustawodawca rozumie również zapis elektromagnetyczny, który pod rządami kodeksu z 1969 r. nie był traktowany jak dokument. Analiza powyższych definicji prowadzi do wniosku, że zamierzeniem ustawodawcy jest zawężanie pojęcia „dokument”. Dokument może być również rozumiany jako pisemny akt, zawierający treść wyrażoną na papierze za pomocą liter.

¹⁰ J. Borkowski, „Zmiana i uchylenie ostatecznych decyzji”, Warszawa 1967, s. 84.

¹¹ Wyrok NSA z dn. 22.12.1999 r., I SA 841/99, LEX nr 46272, w Warszawie, glosa krytyczna: Kucharski P. OSP 2002/5/71.

¹² *Administracja publiczna w państwie prawa, Księga jubileuszowa dla prof. Jana Jendrośki*, pod red. B. Adamiak; P. Sikora „Przestępstwa komputerowe w ujęciu nowego k.k.”, 1999 r. Wrocław s. 353–354.

Oprócz regulacji kodeksowej ciągle obowiązują jeszcze inne przepisy, regulujące materię przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów. Np. ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach, ustawa z dnia 27 września 1988 r. o obligacjach, ustawa z dnia 22 marca 1991 r. o publicznym obrocie papierami wartościowymi i funduszach powierniczych.

Podrabianie lub przerabianie dokumentów może być działaniem zarówno umyślnym, jak i nieumyślnym. Mogą mieć miejsce również takie sytuacje, gdzie strona przedstawi fałszywy dowód z dokumentu, zaś sprawca nie poniesie żadnej odpowiedzialności ani karnej ani służbowej (np. fałsz jest wynikiem czynu nie podlegającego karze, gdyż sprawca jest osobą niepoczytalną).

W dokumencie urzędowym najważniejszą częścią jest tzw. część „stwierdzająca”. „Część tą odróżnić należy od pozostałej części takiego dokumentu (np. imię, nazwisko, data urodzenia). Ta inna część nie stanowi dowodu. Dla przesłanki wznowienia postępowania z art. 145 § 1 pkt.1 znaczenie ma część „stwierdzająca” dokumentu. Ustalenie istotnych dla sprawy okoliczności następuje, gdy sfalszowana jest właśnie ta część. Do tego, by można się było powołać na omawianą przesłankę wznowienia postępowania administracyjnego, konieczne jest ustalenie istotnych dla sprawy okoliczności właśnie na podstawie części stwierdzającej”¹³.

Przykładów na to, że fałszywe dowody stanowią podstawę do wznowienia postępowania dostarcza orzecznictwo, np. wyrok NSA z dnia 25 stycznia 2000 r. („Zgodnie z art. 73 § 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym rejestracji pojazdu dokonuje się jedynie na wniosek właściciela. W rozpoznawanej sprawie, już po dokonaniu rejestracji, okazało się, że skarżąca nabyła samochód od osoby, która jego właścicielką nie była. Stwierdzenie tego faktu pozwoliło na wznowienie postępowania z przyczyny wymienionej w art. 145 § 1 pkt.1 k.p.a., a następnie uchylenie decyzji o rejestracji jako podjętej na wniosek osoby, która nie była właścicielką pojazdu”)¹⁴.

Fałsz dokumentu może dotyczyć formy dokumentu i obejmuje zarówno podrabianie, jak i przerabianie dokumentu (fałsz materialny). Znamiona tego czynu określone są w art. 270 k.k. Podrobienie, to sporządzenie dokumentu z zachowaniem pozorów, jak gdyby pochodził od rzeczywistego wystawcy. Fałsz materialny dokumentu jest przestępstwem kierunkowym. Podrobienie polegać może też na dopisaniu w dokumencie treści, której ten autentyczny dokument nie zawiera. Warto też podkreślić, że podrobieniem będzie również podpisanie autentycznego dokumentu cudzym nazwiskiem, chociażby za zgodą osoby zainteresowanej. W wyniku działania sprawcy nie powstaje jednak autentyczny dokument. Technicznie rzecz biorąc, sprawca może działać poprzez, np. wywabienie określonych danych i wstawienie w to miejsce innych danych (np. wywabienie nazwiska na autentycznym dokumencie i wstawienie swojego nazwiska), poprzez wyskrobanie fragmentów dokumentu itd. Przykładem dokumentu podrobionego jest, np. świa-

¹³ www.hoga.pl/prawo/postepowanie-administracyjne

¹⁴ Wyrok NSA z dn.25.01.2000 r., II S.A. 2507/99, LEX 55320 w Warszawie.

dektwo ukończenia szkoły, sporządzone przez sprawcę czynu na wzór autentycznego świadectwa.

Jednymi z pierwszych form fałszerstw przez przerobienie było uniemożliwienie odczytania treści dokumentu poprzez uszkodzenie podłoża (np. wydarcie kawałka podłoża, wielokrotne składanie tekstu dokumentu co powodowało podarcie papieru lub wykruszenie zapisu)¹⁵, a także zamazywanie, zakreślanie, wydrapywanie, zmywanie jak i dopisywanie nowych znaków w miejscu usuniętego tekstu bądź w miejscach nie zapisanych.

Przerabianie dokumentu może polegać na bezpośrednim albo pośrednim działaniu na papier.

Dokumentem przerobionym jest, np. świadectwo ukończenia kursu wystawione przez odpowiedni organ, przerobione przez sprawcę w taki sposób, że zostało wywabione imię i nazwisko, po czym w to miejsce umieszczone inne imię i nazwisko. Czyn taki stanowi więc zamach nie na autentyczność, lecz na prawdziwość dokumentu.

Kodeks karny przewiduje sankcje również za posługiwanie się takimi dokumentami jako autentycznymi, nie zaś za samo posiadanie ich. Przestępstwo to jest karane grzywną lub karą ograniczenia wolności albo karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Niezbędną przesłanką popełnienia przestępstwa jest nie tylko przerabianie czy podrabianie ale również dokonywanie tych czynności w celu użycia dokumentu fałszywego jako autentycznego.

Kodeks karny przewiduje również sankcje za przygotowanie do fałszerstwa dokumentu, czyli np. zakup specjalnego papieru, przygotowanie matrycy w postaci kary grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat 2. Zagrożona karą identyczną jak w przypadku fałszerstwa dokumentu jest również czynność polegająca na wypełnieniu opatrzonego cudzym podpisem, wypełnienie blankietu w sposób niezgodny z wolą podpisanego i na jego szkodę oraz posługiwanie się takimi dokumentami (np. czekiem). Blankietem jest, jak wyjaśnił J. Makarewicz¹⁶, papier „o swoistym kształcie i wyglądzie przeznaczony do składania prawnie wiążących oświadczeń (...).

Przykładem blankietu może być:

- blankiet wekslowy;
- blankiet czekowy;
- blankiet meldunkowy;
- pełnomocnictwo adwokackie bez wpisanego nazwiska substytutu¹⁷.

Fałsz intelektualny dotyczy nieprawdziwej treści dokumentu i polega na wystawieniu przez osobę upoważnioną dokumentu, który jest autentyczny od strony formalnej, ale zawiera treść niezgodną z rzeczywistością. Jest to tzw. poświadcze-

¹⁵ T. Karwowski, *Badania przerobionych dokumentów*, Warszawa 1977, s. 20.

¹⁶ J. Markiewicz, *Kodeks karny z komentarzem*, Lwów 1938, s. 471.

¹⁷ J. Nisenson, M. Siewierski, *Kodeks karny i prawo o wykroczeniach. Komentarz, orzecznictwo, przepisy wprowadzające i związkowe*, Łódź 1947, s. 192.

nie nieprawdy. Chodzić może o „*stwierdzenie okoliczności nieistniejących lub przeinaczenie okoliczności faktycznych, bądź o zatajenie takich okoliczności, które osoba wystawiająca dokument miała obowiązek stwierdzić*”. Przykładem tego rodzaju fałszu jest, np. zaświadczenie (czyli taki akt), który: 1) jest wydawany na żądanie osoby, która ubiega się o wystawienie zaświadczenia; 2) osoba ubiegająca się o jego wydanie uprawdopodobni swój interes prawny w urzędowym potwierdzeniu faktów; 3) potwierdza określone fakty lub stany prawne; 4) jest wydawany przez organ powołany przez ustawodawcę¹⁸ potwierdzające, że dana osoba ukończyła taką to a taką szkołę podczas, gdy owa osoba nigdy uczęszczała do tej szkoły. Osobą, która może popełnić przestępstwo jest funkcjonariusz publiczny lub inna upoważniona osoba (np. lekarz, pracownik urzędu lub banku). Skoro osobą poświadczającą nieprawdę jest funkcjonariusz publiczny, to poświadczenie nieprawdy dotyczyć może wyłącznie dokumentów urzędowych¹⁹.

Przestępstwa, polegające na materialnym fałszowaniu dokumentów są przestępstwami częstszymi ale przestępstwa polegające na poświadczeniu nieprawdy w dokumencie są bardziej szkodliwe społecznie. „*Przesądzają o tym m.in. szczególne właściwości podmiotu tego przestępstwa, którym może być wyłącznie funkcjonariusz publiczny lub inna osoba uprawniona do wystawiania dokumentu, a więc ktoś, kto w związku z zajmowanym stanowiskiem lub pełnioną funkcją jest obdarzony dużym zaufaniem społecznym*”²⁰.

Zarzut niezgodności treści aktu z rzeczywistością może dotyczyć także dokumentu prywatnego i może polegać na tym, że „*osoba która podpisała dokument prywatny, w ogóle nie złożyła zawartego w treści oświadczenia albo złożyła oświadczenie innej treści, niż zostało to zapisane*”²¹.

Kodeks karny przewiduje za to przestępstwo karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Zagrożenie karą w przypadku poświadczenia nieprawdy może ulegać modyfikacji w zależności czy jest to przypadek mniejszej wagi – wtedy sprawca podlega karze grzywny lub karze ograniczenia wolności. O zajęciu takiej sytuacji decyduje sąd. Popełniający to przestępstwo może podlegać karze surowszej tj. karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do 8 lat, kiedy poświadcza nieprawdę celu uzyskania korzyści majątkowej lub osobistej.

Rodzajem fałszerstwa intelektualnego jest fałszerstwo intelektualne pośrednie, polegające na wyłudzeniu poświadczenia nieprawdy. Przestępstwo to polega na podstępny wprowadzeniu w błąd osoby upoważnionej do wystawienia dokumentu i wyłudzeniu w ten sposób poświadczenia nieprawdy. Osoba upoważniona do wystawienia dokumentu nie popełnia przestępstwa, ponieważ podstępnie została wprowadzona w błąd czyli nie działała umyślnie. Z przestępstwem tym ma-

¹⁸ J. Lang, *Zaświadczenie w rozumieniu kodeksu postępowania administracyjnego*, OMT nr 2/1988 r., s.14.

¹⁹ www.hoga.pl/prawo/postepowanie-administracyjne

²⁰ J. Piórkowska-Flieger, *Przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów w nowym kodeksie karnym*, [w:] „Przegląd Sądów” 1997/10, s. 19.

²¹ S. Lizer, *Cywilnoprosesowe formy eliminacji z materiału dowodowego dokumentów sfalszowanych*, [w:] „Prace Naukowe U.Śl., Prace prawnicze VI”, Katowice 1975, s. 113.

my do czynienia także wtedy, gdy sprawca podstępnie wprowadził w błąd funkcjonariusza co do okoliczności będących przedmiotem oświadczenia, nawet jeżeli funkcjonariusz ten nie wystawił jeszcze dokumentu. Nie jest wystarczającą przesłanką tego przestępstwa samo złożenie funkcjonariuszowi fałszywych zapewnień co do okoliczności niezbędnych do jego wystawienia. Sprawca takiego przestępstwa podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Świadome używanie dokumentu, zawierającego poświadczenie nieprawdy, zarówno umyślnie wydanego przez osobę do tego uprawnioną, jak i wyłudzonego za pomocą podstępu jest karalne grzywną, karą ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat 2.

Upowszechnienie nowych metod przetwarzania i przechowywania danych dało początek do powstania nowych metod fałszowania dokumentów z wykorzystaniem komputera. Według kodeksu karnego z 1969 r. fałszerstwo komputerowe było traktowane jako oszustwo. Obecnie obowiązujący kodeks karny kwalifikuje takie czyny w sposób jednoznaczny jako przestępstwa.

Generalnie, przestępstwa komputerowe można podzielić na dwa rodzaje przestępstw:

1) Przestępstwa, dokonywane z wykorzystaniem komputera i jego oprogramowaniem oraz urządzeniami przyłączanymi do niego. Rodzajem fałszerstwa dokonanego przy użyciu komputera jest fałszowanie pieczęci i stempli. Poprawnie wykonany „*transfer komputerowy odzwierciedla bez istotnych zniekształceń tak cechy grupowe, jak i indywidualne stempla*”²². Bezużyteczne okazują się pomiary znaków, porównywanie ich cech topograficznych i syntetycznych. Przedmiotem fałszu drogą komputerową może być również podpis. O podpisie mówi się wiele, zwłaszcza w przepisach prawa cywilnego, wekslowego, czekowego czy handlowego. Znaczenie podpisu w prawie ma więc ogromne znaczenie mimo, że brak jest przepisów podających legalną definicję „podpisu”. W doktrynie prawa przyjmuje się, że podpis „*jest graficznym znakiem służącym do identyfikacji danej osoby na dokumencie i ponieważ symbolizuje on tę osobę. (...) podpis powinien co najmniej na identyfikację tej osoby*”²³. W przypadku decyzji administracyjnej podpis jest istotnym elementem decyzji, jego częścią składową (art. 107 k.p.a.). Jak twierdzi Z. Pazdro²⁴: „*pismo doręczone stronie bez podpisu lub tylko z odciskiem pieczęci nie rodzi skutków prawnych*”. Również w prawie spadkowym duże znaczenie ma podpis na testamentie holograficznym. Bowiem „*testament jest aktem prawnym formalnym, tzn. jest ważny tylko wtedy, gdy zostanie sporządzony w jednej z przewidzianych przez ustawę form*”²⁵. Wymogi co do testamentu holograficznego są następujące:

- a) musi być w całości spisany ręką spadkodawcy;
- b) spadkodawca musi testament podpisać;

²² Z. Kegel, *Problemy dowodu z dokumentu*, Wrocław 1999, [w:] D. Zienkiewicz, M. Gramatyka „Fałszerstwo stempli drogą komputerową”, s. 237.

²³ F. Rosengarten, *Podpis i jego znaczenie w prawie cywilnym*, Pał 1973/1, s. 10–11.

²⁴ Z. Pazdro, *Podpis w postępowaniu administracyjnym*, RP iE 1935/1, s. 20

²⁵ J. Gwizdomorski, *Podpis na testamentie holograficznym*, NP. 7-8/62, s. 943.

- c) spadkodawca musi zaopatrzyć testament datą zawierającą dzień, miesiąc i rok;
- d) podpis własnoręczny spadkodawcy co najmniej nazwiskiem. Spełnienie powyższych wymogów jest gwarantem autentyczności treści testamentu i ma sprzyjać utrudnieniu podstawiania fałszywych testamentów.

Dokonanie takiego fałszu nie jest pozbawione pewnych niedoskonałości, jak np. brak charakterystycznych dla wielu środków pisarskich „rynienek”, będących efektem nacisku na podłoże. Ponadto, nawet stosując najlepsze techniki nie zmieni się faktu, że komputerowe fałszowanie to powielanie „drukowanego obrazu w postaci identycznej co podpis zeskanowany. Każdy ekspert parający się badaniem pisma zna zaś prawdę głoszącą, że jeżeli w jakiegokolwiek sytuacji spotykamy dwa identyczne podpisy – co najmniej jeden z nich musi być sfalszowany”²⁶. Do przestępstw komputerowych tego typu należy zaliczyć także fałszowanie przy pomocy pewnych programów komputerowych dających możliwość dodania lub ujęcia treści albo też zastąpienia jednej treści inną. „Dzięki takim działaniom fałszerz tworzy nowy dokument na bazie innego autentycznego lub kompiluje fragmenty w jedną całość”²⁷. Technika komputerowa, w tym graficzna jest już tak daleko posunięta, iż w obecnych czasach istnieje możliwość odwzorowania indywidualnych cech oryginału.

2) Przestępstwa, dotyczące dokumentów, które powstają z danych gromadzonych i przetwarzanych przez komputer. Przestępstwa te można podzielić na takie, które dokonywane są celowo, umyślnie przez użytkownika komputera, np. przy prowadzeniu ksiąg handlowych lub podatkowych oraz na takie, które powstają na skutek działania osób trzecich i powodują niedostrzegalną zmianę.

Fałszerstwo przy wykorzystaniu komputera może polegać na wprowadzeniu przez pracownika fałszywych danych do treści wydruku. Podpis pod wydrukiem ułatwiałby możliwość pociągnięcia do odpowiedzialności osoby winnej fałszerstwa.

W obecnej dobie komputeryzacji przedmiotem fałszerstwa z wykorzystaniem technik komputerowych może być wszystko.

Inną formą fałszowania jest fałszerstwo wydruków komputerowych przez wprowadzenie fałszywych danych do bazy pamięci komputera, „które następnie powielane będą przez czas określony lub nieokreślony w każdym kolejnym wydruku obejmującym te dane”²⁸.

Fałszerstwo programu komputerowego chronionego prawem nie jest traktowane jako fałszerstwo dokumentu. „(...) podrabianie zewnętrznej postaci programów komputerowych, będących przedmiotem obrotu, (można) potraktować jako czyn zabroniony przez art. 24 ustawy z 16.4.1993 r o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47, poz.211 ze zm.)”²⁹.

²⁶ Z. Kegel, *ibidem*; M. Gramatyka, *Komputerowe fałszerstwo podpisu*, s. 70.

²⁷ B. Fischer, *Przestępstwa komputerowe i ochrona informacji*, Zakamycze 2000, s. 37.

²⁸ K. Knoppek, *Wydruk komputerowy jako dowód w procesie cywilnym*, PiP 2/93.

²⁹ A. Adamski, *Prawo karne komputerowe*, Warszawa 2000, s. 86.

VI. Fałszywe zeznania świadka (świadome czy nieświadome) wystąpić mogą znacznie częściej niż, np. fałszywy dokument. Doświadczenia psychologów wykazują względność dowodu z zeznań świadków. Dowód z dokumentów uznaje się za bardziej pewny. Podstawowym czynnikiem fałszywych zeznań jest fakt, że świadek to po prostu człowiek, z jego ułomną i zawodną niekiedy pamięcią. Może on przecież dokonywać przeinaczeń w spostrzeżonych zjawiskach, i nie musi to wcale wynikać z jego złej woli. *„Niezgodność zeznań świadków z rzeczywistym stanem rzeczy może wynikać też z tego, że świadkowie mogą przedstawiać fakty spostrzeżone przez inną osobę – świadkowie ze słyszenia. W takim przypadku także istnieje spore prawdopodobieństwo przeinaczeń. Większa wiarygodność ma miejsce, gdy świadek składa zeznania co do spostrzeżeń dokonanych bezpośrednio przez siebie”*³⁰.

Problematyka, związana z uzyskiwaniem oraz oceną zeznań świadków, stanowi materię ożywionej dyskusji w psychologii sądowej. Zeznania świadków pomimo wielu zastrzeżeń, podnoszonych zarówno w literaturze prawniczej, jak i psychologicznej, co do samych świadków, jak i co do ich zeznań, pozostają jednym z podstawowych środków dowodowych w postępowaniu nie tylko administracyjnym, ale również cywilnym i karnym. Z tego też powodu wydaje się oczywistym dążenie przedstawicieli tych nauk do uzyskiwania zeznań nie obciążonych błędami i zniekształceniami.

Na marginesie pragnę zaznaczyć, że pierwszymi opracowaniami, dotyczącymi psychologii zeznań świadków były opracowania niemieckich prawników i pochodzą z początku XIX wieku. Natomiast opracowania psychologiczne, dotyczące wpływu właściwości psychicznych na wiarygodność zeznań świadka były prowadzone pod koniec wieku przez, m.in. Sterna, Liszta, Bineta, Lippmana. Dopiero Marston wykazał, jakie znaczenie ma w tym zakresie sposób przesłuchania świadka.

Wiele ustaleń poczynionych na płaszczyźnie psychologii zeznań zostało uwzględnionych w regulacji prawnej w zakresie zasad i warunków przesłuchania świadków. Chodzi tutaj o umożliwienie osobie przesłuchiwanej swobodnego wypowiedzenia się, a następnie zadawaniu jej pytań uzupełniających i kontrolnych. Jednocześnie, istnieją pewne zakazy, dotyczące sposobu przesłuchania świadka, jak np. zakaz stosowania hipnozy czy środków chemicznych mogących mieć wpływ na procesy psychiczne osoby przesłuchiwanej.

Przedmiotem opinii biegłego może być ocena wiarygodności zeznań świadka. Budzi to pewne wątpliwości, bowiem to do organu należy ocena dowodu. W większości przypadków biegłym stawia się pytania, dotyczące *„sprawności procesów poznawczych świadka oraz jego skłonności do kłamstwa patologicznego i konfabulacji”*³¹.

Dla organu istotne znaczenie będzie miało określenie zależności pomiędzy rozwojem umysłowym a treścią zeznań.

³⁰ www.hoga.pl/prawo/postepowanie-administracyjne

³¹ J. Wójcikiewicz, *Ekspertyza sądowa*, Kraków 2002, s. 428.

Ustalenie, że kłamliwość jest cechą osobowości badanego, nie musi przesądzać o prawdziwości czy fałszu zeznań. Zakres ekspertyzy może się sprowadzać do:

- a) ustalenia czynników, które mogą wpływać na zniekształcenie zeznań;
- b) określeniu mechanizmów, które powodują zniekształcenie zeznań świadka;
- c) dokonanie oceny zeznań pod kątem psychologicznym;
- d) ustalenie związku między stwierdzanymi u świadka zaburzeniami a zajęciem³².

Czynniki mające wpływ na zniekształcenie zeznań świadka mogą mieć dwa źródła:

- 1) mogą wynikać z indywidualnych właściwości świadka (np. sprawność procesów poznawczych, motywacja do składania zeznań);
- 2) mogą wynikać z sytuacji i okoliczności w których dokonywał obserwacji stanowiących przedmiot zeznań.

Należy mieć na względzie oba źródła, gdyż na procesy spostrzegania, zapamiętywania i odtwarzania duży wpływ mają czynniki emocjonalne (np. stres, sugestie otoczenia) i sytuacyjne. Zadanie biegłego polega więc na tym etapie na wyjaśnieniu mechanizmu zniekształceń. Nieprawdziwość zeznań świadka może też wynikać z innych czynników. Może ona wynikać, np. z zastosowania przemocy, czy groźby bezprawnej wobec świadka. Jeżeli na podstawie takiego fałszywego dowodu ustalono wprowadzić istotne dla sprawy okoliczności, ale dowód ten uzyskano w wyniku przestępstwa będzie to więc podstawą wznowienia postępowania z art. 145 § 1 pkt.2.

Ponadto biegły dokonuje psychologicznej oceny zeznań świadka. Dokonuje on analizy treści zeznań świadka „*celem ustalenia, czy jego relacja może być traktowana jako mniej czy bardziej logiczny, spójny, konsekwentny i odpowiadający poznawczym, emocjonalnym i społecznym możliwościom badanego wytwór jego psychiki*”³³. Jako kryteria oceny można przyjąć zachowanie świadka podczas przesłuchania, treść zeznań zestawienie zeznań z osobowością świadka.

„*Wątpliwości mogą także powstać co do zeznań składanych przez dzieci. Kodeks dopuszcza możliwość odebrania zeznań od dziecka – nie ma tu żadnych granic wiekowych. Granicą jest zapewne stopień rozwoju umysłowego dziecka. Z zeznaniami dziecka wiąże się jednak większe ryzyko ustalenia nieprawdziwych okoliczności faktycznych*”³⁴.

Zdaniem J. Janowicza³⁵ dla zaistnienia tej przesłanki wznowienia postępowania nie ma znaczenia fakt, czy fałszywość zeznania ma charakter świadomy czy też nieświadomy. Czynnikiem świadomości może mieć jednak wpływ na karalność. Odmienne zdanie w tej materii prezentuje E. Iserzon³⁶. Warto na koniec zaznaczyć, że „(...) Stwierdzenie nieprawdziwości wyjaśnienia strony, na podstawie którego or-

³² www.hoga.pl/prawo/postepowanie-administracyjne.

³³ J. Wójcikiewicz, *ibidem*, s. 429.

³⁴ *Ibidem*, s. 428.

³⁵ J. Janowicz, *Komentarz IV*, 1999, s. 383

³⁶ E. Ierzon, J. Starościk, *Kodeks postępowania administracyjnego*, Warszawa 1964, s. 196.

*gan administracji przyjął pewien fakt za przyznany bez udowodnienia tego faktu, nie jest przesłanką do wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt.1 k.p.a*³⁷.

Wykrywaniu fałszywych zeznań służy poligraf. Zastosowanie poligrafa ma duże znaczenie w postępowaniu karnym, mniejsze w postępowaniu cywilnym, zaś w postępowaniu administracyjnym znikome.

W psychologii zeznań świadków duże znaczenie ma technika przesłuchania, wpływająca na efekt uzyskiwanych zeznań oraz wpływ cech osobowych na zeznania.

VII. Z kolei dowód z przesłuchania strony wykazuje podobieństwo do dowodu z zeznań świadków. Mają bowiem tutaj zastosowanie przepisy, dotyczące świadków, z wyłączeniem przepisów o środkach przymusu – art. 86 zd. 2. *„Przesłuchanie stron to środek dowodowy posiłkowy – można go bowiem dopuścić tylko jeśli po wyczerpaniu środków dowodowych lub, gdy z powodu ich braku nie zostały wyjaśnione fakty istotne do rozstrzygnięcia sprawy.”* Jednakże wątpliwe może okazać się, zgodne z rzeczywistością, ustalenie istotnych dla sprawy okoliczności po dopuszczeniu dowodu z przesłuchania stron – *„trudno bowiem mówić o bezstronności osób, które mają zeznawać we własnej sprawie”*³⁸.

K.p.a. w zakresie uzyskania od stron pewnych informacji przewiduje następujące instytucje: oświadczenie strony (art. 75 § 2), przesłuchanie strony (art. 86 k.p.a.) i wyjaśnienia strony (art. 95 § 1). Charakter prawny tych instytucji nie jest jednakowy. Trzeba też z naciskiem podkreślić, że nie można ich ze sobą utożsamiać. Przesłuchanie stron oraz oświadczenie stron to środki dowodowe (przesłuchanie to dowód o charakterze posiłkowym). Wyjaśnienia strony składane na rozprawie nie są dowodem. Kodeks nie zna natomiast pojęcia „zeznanie stron” (choć przez pojęcie zeznanie stron rozumie się niekiedy efekt przesłuchania stron w trybie art. 86).

Fałsz oświadczenia strony będzie także przesłanką wznowienia postępowania. Inna sprawa, że oświadczenie takie nie występuje często w praktyce, budzi poza tym pewne wątpliwości. Dzieje się tak dlatego, że strona zostaje uprzedzona przez organ administracji publicznej o prawie odmowy zeznań. Oświadczenie strony wykazuje podobieństwo do środka dowodowego w postaci zeznań świadka.

VIII. Fałsz może także odnosić się do oględzin. Z oględzinami wiąże się jednak mniejsze niż w przypadku, np. zeznań świadka czy przesłuchania strony ryzyko związane z ustaleniem rzeczywistego stanu rzeczy. *„Dowody bezpośrednie dają bowiem większą pewność co do ustalenia stanu faktycznego. Usunięte mogą być bowiem wszelkie przerysowania związane z pośrednim zetknięciem się z dowodami. Niewykluczone jest jednak fałszywe ustalenie okoliczności faktycznych na podstawie oględzin”*³⁹. Przedmiotem dowodu z oględzin może być, np. nieruchomości,

³⁷ Wyrok NSA z dn. 02.07.1997 r., SA/Łd 3192/95, LEX nr 30821 w Łodzi.

³⁸ www.hoga.pl/prawo/postepowanie_administracyjne

³⁹ www.hoga.pl/prawo/postepowanie_administracyjne

ruchomość miejsce itp. Jakakolwiek ingerencja w ten przedmiot może powodować zafałszowanie istniejącej rzeczywistości, a to z kolei prowadzi do sfałszowania dowodu.

IX. Z fałszywymi opiniami biegłych związane jest fałszowanie oględzin. Może się tak np. zdarzyć, gdy w oględzinach bierze udział biegły, co do którego zastosowano przymus bezpośredni. Dowód z opinii biegłego ma duży wpływ na ustalenie istotnych dla sprawy okoliczności w sprawach, wymagających specjalistycznych wiadomości. Stąd też istotne znaczenie ma rzetelne i zgodne z rzeczywistością sporządzanie takich opinii.

X. Stwierdzenie fałszerstwa powinno być potwierdzone orzeczeniem sądu lub innego organu – uzasadnienie wyroku NSA z dnia 16 października 1991 r.: „*Wznowienie nie mogło nastąpić, ponieważ ani sąd, ani inny właściwy organ nie stwierdził prawomocnie sfałszowania dowodu, ani popełnienia przestępstwa przy wydaniu decyzji*”⁴⁰. Regulacja taka jest konsekwencją wprowadzenia ustawowego podziału kompetencji organów państwowych czego następstwem jest wyłączenie możliwości orzekania organów właściwych w sprawach wznowienia postępowania o przestępstwie, którym jest fałsz dowodów. Organ administracji publicznej, który wykonuje zadania o charakterze publicznym nie jest upoważniony do rozstrzygania o istnieniu przestępstwa. Potwierdzenie sfałszowania dowodu może mieć formę wyroku, a w niektórych przypadkach postanowienia wydanego w postępowaniu karnym. Orzeczeniem, stwierdzającym sfałszowanie dowodu może być również nakaz karny wydany w postępowaniu nakazowym. Sfałszowanie dowodu może zostać również stwierdzone przez „inny organ”. Takim „innym organem” może być izba morska (orzekająca w sprawach wypadków morskich), a także Trybunał Stanu lub Międzynarodowy Trybunał Karny.

W kodeksie postępowania administracyjnego ustawodawca przewidział od tego dwa wyjątki. Po pierwsze w sytuacji, kiedy fakt dokonania fałszerstwa nie budzi wątpliwości, a wznowienie postępowania jest konieczne, aby uniknąć niebezpieczeństwa dla zdrowia i życia ludzkiego albo poważnej szkody dla interesu publicznego, wznowienie postępowania może nastąpić przed stwierdzeniem fałszerstwa przez sąd lub inny organ (por. wyrok NSA z dnia 26 listopada 1998 r.⁴¹). Taka sytuacja będzie zachodziła, gdy sfałszowanie dowodu lub popełnienie przestępstwa jest oczywiste (oczywistość dotyczy cech zewnętrznych fałszu), a dla dokonania tej czynności zaistniały przeszkody o charakterze trwałym lub przejściowym. Oczywistość fałszu dowodu polega na prostym zestawieniu dowodu ze stanem faktycznym. „*Przesłanka niebezpieczeństwa lub szkody dla interesu społecznego musi być wynikiem przeprowadzonej oceny stopnia zagrożenia tych wartości*”⁴².

⁴⁰ Wyrok NSA z dn.16.10.1991r., IISA 640/91, ONSA 1992,nr 3-4, poz.66, s. 140, uzasadnienie.

⁴¹ Wyrok NSA z dn.26.11.1998 r., „S.A./Sz 245/98, niepublikowany.

⁴² M. Jaśkowska, A. Wróbel, „*K.p.a. – komentarz*” 2000, s. 804.

„Przez oczywistość fałszu dowodu lub popełnienia przestępstwa rozumie się przy tym przypadki, gdy fakty te „rzucają się w oczy”, bez konieczności przeprowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego”⁴³.

Wynik wystąpienia oczywistego fałszu dowodu i konieczność wznowienia postępowania motywowana koniecznością uniknięcia niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia ludzkiego lub poważnej szkody dla interesu społecznego organ prowadzący postępowanie zobowiązany jest przytoczyć w uzasadnieniu decyzji. W wyroku z dnia 05 stycznia 1982 r. NSA podkreślił, że rażącym naruszeniem prawa jest gdy organ „nie wyjaśnił (...), na czym polegało i kto stwierdził sfalszowanie dowodów, na których oparta była poprzednia decyzja”⁴⁴.

W sytuacji zajścia konieczności zbadania kwestionowanego dowodu niezbędne będzie ustalenie przyczyn i zakresu naruszenia prawa w postępowaniu administracyjnym i stanowić to będzie wyjątek określony w art. 145 § 2 k.p.a. „Realizacja wymogu stwierdzenia zaistnienia takiej okoliczności może powodować trudności w nie budzącym wątpliwości ustaleniu stanu faktycznego”⁴⁵.

Postępowanie w sprawie wznowienia postępowania administracyjnego powinno być zwieszane do czasu zakończenia postępowania przed właściwym organem, kiedy strona wystąpiła jednocześnie z żądaniem wznowienia, powołując się na inną okoliczność ustaloną zeznaniami tego samego świadka bądź inne źródło dowodowe będące przedmiotem badania.

Drugim wyjątkiem jest dyspozycja przepisu zawartego w art. 145 § 3 k.p.a., dotyczącym sytuacji, gdy postępowanie przed sądem lub innym organem nie może być w ogóle wszczęte na skutek upływu czasu lub innych przyczyn określonych w przepisach prawa, np. abolicja, immunitet, amnestia, przedawnienie ścigania czy karania.

I tak, np. art. 101 § 1 kodeksu karnego stanowi, że karalność przestępstwa ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia minęło:

- a) 30 lat – w przypadku zabójstwa;
- b) 20 lat – innej zbrodni;
- c) 10 lat – występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, przekraczającą 3 lata;
- d) 5 lat – gdy czyn jest zagrożony karą, nieprzekraczającą 3 lata;
- e) 3 lata – gdy za czyn jest przewidziana kara ograniczenia wolności lub grzywny.

W przypadku immunitetu będzie możliwe zarówno wznowienie postępowania, jak i uchylenie decyzji⁴⁶.

Twierdzenia strony, że zeznania świadków są „nieprawdziwe”, „stronnicze”, „subiektywne” nie mogą być uznane za oparcie rozstrzygnięcia na „fałszywych”

⁴³ Wyrok NSA z dn. 03.09.1998r., II SA 921/98, LEX nr 41405 w Warszawie (z uzasadnienia).

⁴⁴ Wyrok NSA z dn. 05.1.1982r., II SA 911/81, ONSA 1982, nr 1, poz. 4.

⁴⁵ M. Szubiakowski, M. Wierzbowski, A. Niewiadomska, *Postępowanie administracyjne – ogólne, podatkowe i egzekucyjne*, Warszawa 2000, s. 205.

⁴⁶ M. Jaśkowska, A. Wróbel, *ibidem*, s. 805.

zeznaniach. Z tego też powodu bardzo ważne jest, aby fałsz dokumentów tudzież innych środków dowodowych, stanowiących podstawę do wznowienia postępowania na podstawie art. 145 § 1 pkt.1 był stwierdzony orzeczeniem sądu lub innego organu chyba, że zachodzą okoliczności wymienione w art.145 § 2 lub § 3 k.p.a.

XI. Wznownienie postępowania na podstawie art.145§1 pkt.1 nawiązuje do przestępstwa, stąd też można zaobserwować tutaj nakładanie się na siebie oraz uzupełnianie trzech gałęzi prawa: postępowania administracyjnego z prawem i postępowaniem karnym.

Wznowione postępowanie służy realizacji w postępowaniu administracyjnym wymogów, wynikających z zasady prawdy obiektywnej(art. 7 k.p.a.), zgodnie z którą na organie prowadzącym postępowanie ciąży obowiązek zebrania i rozpatrzenia materiału dowodowego, aby ustalić stan faktyczny sprawy zgodny z rzeczywistością. Stąd też dla organu administracyjnego prowadzącego postępowanie bardzo istotne jest poznanie prawdy, na podstawie przekonań, których podstawą są prawdziwe dowody.

XII. Odpowiednikiem art. 145 § 1 pkt.1 w austriackiej ustawie o postępowaniu administracyjnym (z 21.03.1925 r.) jest § 69 ust.1 pkt.1, który stanowi, iż podstawą wznowienia postępowania jest:

1. Sfałszowanie decyzji w oparciu o:
 - sfałszowany dokument;
 - sfałszowane zeznanie;
 - inną sądownie karalną czynność.
2. Wyłudzenie decyzji w jakikolwiek inny sposób.

Już na pierwszy rzut oka widać, iż ustawodawca austriacki ujął w szerszy sposób te przesłanki wznowienia, niż czyni to polski kodeks postępowania administracyjnego. Istotną różnicę między omawianymi regulacjami stanowi to, że w austriackiej ustawie istotne jest, aby omawiane przesłanki wystąpiły w toku postępowania, natomiast nie ma znaczenia wpływ sądownie karalnej czynności lub wyłudzenie decyzji na treść decyzji.

